

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/366/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5115228637
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2018:5115228637.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobkyne N. I., nar. XX.X.XXXX, bytom H. XXXX/X, F., právne zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Vladárovou, so sídlom F., D. B. XX, proti žalovanému S. I., nar. X.XX.XXXX, t.č. bytom F., A. C. XX, právne zastúpenému advokátkou JUDr. Štefániou Harciníkovou, so sídlom F., G. X, F., o určenie, že povinnosť žalovaného vypratať byt nie je viazaná na zabezpečenie bytovej náhrady, na základe odvolania žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 2C/443/2015-92 zo dňa 11. mája 2017 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd žalobný návrh žalobkyne (v celom rozsahu) zamietol. Konštatoval, že po vypočutí sporových strán a oboznámení sa s listinnými dôkazmi nebol v tomto prípade „absolútne preukázaný“ naliehavý právny záujem zo strany žalobkyne. Dával do pozornosti právoplatný rozsudok tamojšieho súdu č. k. 17C/331/2001-154 z 1.3.2006, ktorým bolo zrušené právo spoločného nájmu sporových strán k dotknutému bytu, určené, že byt bude naďalej ako člen družstva užívať žalobkyňa a žalovaný bol povinný byt vypratať do 15 dní po zabezpečení náhradného bytu. Okresný súd uviedol, že ak by postupoval v zmysle žalobného návrhu, menil a zrušoval by právoplatné súdne rozhodnutie, ktorú „možnosť“ nemá, lebo „sa tak nemôže stať ani na základe určovacej žaloby“. V tejto veci už raz bolo rozhodnuté „rozsudkom 17C“ a ten je záväzný pre obidve sporové strany. Žalobkyni nič nebráni, aby zabezpečila žalovanému náhradný byt a potom požiadala družstvo o odkúpenie „tohto družstevného bytu“.

2. Okresný súd dodal, že už v pôvodnom konaní boli posudzované „tie isté náhrady“. „Boli posudzované aj iné okolnosti, o ktorých žalobkyňa tvrdí, že zakladajú rozpor s dobrými mravmi a že ten nárok na bytovú náhradu netrvá. V pôvodnom konaní sa s tým už súd (17C) vypořiadal“. To, že žalovaný predmetný byt neužíva, že sa nepodieľa na náhrade nákladov spojených s užívaním bytu, je v tomto konaní „absolútne irelevantné“. Podľa okresného súdu žalobkyňa neuviedla ani ďalšie okolnosti, ktoré by poukazovali na to, že došlo k podstatnej zmene pomerov „po vydaní právoplatného rozsudku“. „Tie pomery, ako také, stále ostávajú tie isté“. Naopak, žalovaný preukázal, že nemá momentálne právo (ani nájomné) k nejakému bytu. Okresný súd zhrnul, že vyhovie návrhu žalobkyne by nemalo žiaden osobitný význam ani pre ňu samotnú, stále by totiž ostala len v pozícii nájomcu.

3. O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP tak, že žalovaný má voči žalobkyni nárok na ich náhradu v rozsahu 100%.

4. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie žalobkyňa, ktorá sa alternatívne domáhala jeho zmeny tak, že žalobe bude vyhovené, alebo jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a rozhodnutie. Prioritne - s odkazom na ustálené závery Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR - namietala nepreskúmateľnosť rozsudku, pričom v napadnutom rozhodnutí chýbajú aj náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Okresný súd napríklad uviedol, že žalovaný sa svojho práva

nedomáhal, avšak naopak žalobkyňa zdôrazňovala jeho list z 3.8.2015, ktorým sa takmer po 20 rokoch „dožadoval pridelenia bytu“. Rovnako v rozpore s vykonaným dokazovaním okresný súd uviedol, že v pôvodnom konaní boli posudzované aj otázky dobrých mravov.

5. Vo vzťahu k naliehavému právnomu záujmu odvolateľka poukázala tiež na súvislosti trvalého pobytu, ktorý má žalovaný stále evidovaný v byte na H. XXXX/X v F.. Zdôraznila, že právo nájmu nie je absolútne a môže zaniknúť, ak by „pridelenie“ bytovej náhrady bolo v rozpore s dobrými mravmi. Žalobou sa odvolateľka domáhala práve určenia zániku svojej povinnosti z dôvodu dlhoročne pretrvávajúceho stavu - nebyvanie žalovaného v byte, nezáujem o byt, zotrvávanie vo vysťahovaní sa z bytu atď. Povinnosťou okresného súdu bolo zohľadniť všetky tieto okolnosti „cez prizmu dobrých mravov“.

6. Žalovaný žiadal rozsudok okresného súdu potvrdiť. Bol presvedčený, že súd prvej inštancie postupoval správne a v rozsudku jasne a výstižne uviedol, ako posúdil skutkové a právne argumenty. Tvrdil, že žalobkyňa žiada, aby súdnym rozhodnutím vydaným v tomto konaní bol odstránený iba jej „subjektívny pocit neistoty“. Žalobná požiadavka neznamena nič iné, len snahu žalobkyne získať súdne rozhodnutie, ktoré „potvrdí“ jej doterajšie nespĺnenie si právnej povinnosti.

7. Žalovaný uviedol, že vzájomné pomery strán ohľadne bytu č. 12 v dome č. s. XXXX v F. boli právoplatne upravené rozhodnutím vo veci Okresného súdu Žilina sp. zn. 17C/331/2001, v ktorom konaní sa zohľadnilo aj kritérium dobrých mravov. Dodal, že žalobkyňa mu dodnes nezabezpečila bytovú náhradu a neposkytla mu ani finančné vyrovnanie za byt. Vyhovenie žalobe by výrazne poškodilo jeho základné ľudské práva. Žalovaný súhlasil s konštatovaním okresného súdu, že prípadným vyhovením žalobe by tiež došlo „k neprípustnému spôsobu vyriešenia veci samej“, lebo by bolo menené, resp. zrušené právoplatné súdne rozhodnutie.

8. V reakcii na dotknuté vyjadrenie žalobkyňa zotrvala na svojom odvolaní, vrátane súvisiacej argumentácie. V spojitosti s tvrdeným nesprávnym právnym posúdením poukázala na rozhodovaciu prax - konkrétne R 23/1980 a R 8/1987, ktoré (vo všeobecnosti) predpokladajú konanie o žalobe ohľadne zmeny pôvodne uloženej povinnosti zabezpečiť bytovú náhradu z dôvodu neskoršej zmeny skutkových okolností. V základnom konaní pritom ani nemohli byť posudzované okolnosti, ku ktorým došlo až v neskoršom období.

9. Žalovaný na predmetné podanie žalobkyne už nereagoval.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP.

11. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia musí byť dostatočne jednoznačné vo vyjadrení a vysvetlení každého jednotlivého záveru konajúceho súdu. Nie je prípustné, aby súd vyššej inštancie a predovšetkým strany sporu museli z obsahu odôvodnenia len dedukovať, resp. doslova až pátrať, čo je podstatou jednotlivých stanovísk súdu prvej/nižšej inštancie.

12. Okresný súd konštatoval, že naliehavý právny záujem na strane žalobkyne nie je „absolútne preukázaný“. Z obsahu odôvodnenia však nie je ani zrejmé, čo konkrétne pod právnu kategóriu naliehavého právneho záujmu okresný súd zahŕňa. Vo vzťahu k nej totiž uvádza tak okolností týkajúce sa podmienok konania („pomery strán už boli právoplatne vyriešené“; čo by nasvedčovalo nutnosti zastavenia konania pred prekážkou veci už rozhodnutej), ako i okolnosti vecnej nedôvodnosti žaloby (nepreukázanie zmeny skutkových okolností) a napokon i okolnosti vlastné dotknutému inštitútu (významu určovacej žaloby v podobe odstránenia stavu právnej neistoty).

13. Všetky uvedené súvislosti sú v odôvodnení napadnutého rozsudku pomerne nekonzistentne „premiešané“ a zásadným spôsobom sťažujú stranám (v súdnej veci osobitne žalobkyňi) náležite sa brániť a konkrétne relevantne (proti)argumentovať. Rozsah predmetnej nedôslednosti je tak výrazný, že v konečnom dôsledku vedie až k znemožneniu stranám uplatňovať im priznané procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Okresný súd taktiež vôbec nereagoval na viaceré výslovne prezentované argumenty žalujúcej strany; napríklad práve na judikatúru týkajúcu sa obdobných typov žalôb, významnú i z hľadiska naliehavosti právneho záujmu, ktorá judikatúra bola už označená a citovaná v samotnej žalobe. Navyše, v otázke naliehavého právneho záujmu nie je nevýznamný ani časový moment, keďže žaloba v súdnej veci bola podaná ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a v zmysle § 470 ods. 2 CSP veta prvá právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred 1.7.2016, zostávajú zachované.

14. Z doteraz konštatovaného je zrejmé, že zásadná odvolacia námietka žalobkyne o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia je opodstatnená a jej dôsledkom - vzhľadom na rozsah nepreskúmateľnosti - je zrušenie rozhodnutia okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Z hľadiska ďalšieho pokračovania v konaní krajský súd poukazuje na postupnosť jednotlivých krokov súdu pri prejednávaní (určovacej) žaloby.

15. V prvom rade - čo platí pre všetky typy žalôb, nielen pre žaloby o určenie - je nevyhnutné sa vysporiadať s podmienkami konania, medzi ktoré patrí aj posúdenie, či je alebo nie je daná prekážka veci už právoplatne rozhodnutej. Okresný súd konštatuje, že vyhovením žaloby by menil alebo zrušoval právoplatné súdne rozhodnutie, na čo nemá oprávnenie a prekročil by svoje právomoci. Pokiaľ nedostatok „oprávnenia“ konať okresný súd videl v prekážke už právoplatného súdneho rozhodnutia (rozhodnutia vydaného tamojším súdom v konaní pod sp. zn. 17C/331/2001) mal konanie zastaviť (§ 161 ods. 2 v spojení s § 230 CSP), a nie vec meritórne posúdiť.

16. V prípade, že v rámci skúmania podmienok konania nebude zistený taký ich nedostatok, ktorý nemožno odstrániť - napríklad aj vzhľadom na neexistenciu prekážky veci už právoplatne rozsúdenej - je pri určovacej žalobe nutné vyhodnotiť danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 137 písm. c/ CSP; eventuálne aj § 80 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 470 ods. 2 CSP). K tejto osobitnej podmienke žaloby na určenie, ktorú súd vyhodnocuje ešte pred bezprostredným vecným posúdením uplatňovaného nároku, okresný súd poskytol len konštatačný záver, že naliehavý právny záujem nie je „absolútne preukázaný“, pričom náležité súvisiace úvahy a východiská takmer vôbec nevymedzil.

17. Tie úvahy, ktoré majú základ vo vecnej podstate tvrdeného nároku, sú irelevantné, práve preto, že sa významnými môžu stať až po pozitívnom vyriešení otázky existencie naliehavého právneho záujmu. Tie, ktoré sa (v ponímaní okresného súdu) týkajú právoplatnosti pôvodného rozhodnutia o bytovej náhrade z roku 2006 - ako už bolo uvedené - mali význam pre skúmanie podmienok konania. K podstate naliehavého právneho záujmu, ktorého určujúcim hľadiskom je odstránenie právnej neistoty a jednoznačné vymedzenie pomerov strán, okresný súd uviedol len toľko, že aj po vyhovení žalobe by žalobkyňa zostala iba nájomcom bytu. Žalobkyňa však ani len netvrdila, že by sa naliehavý právny záujem mal odvíjať od dosiahnutia nejakého iného (okresným súdom bližšie ani nedefinovaného) postavenia - ako postavenia nájomcu, ktoré by chcela žalobou docieľiť.

18. Až po ustálení existencie naliehavého právneho záujmu prichádza do úvahy vecné preskúmanie uplatneného nároku. V jeho rámci logicky neobstojí konštatovanie, že už v konaní pod sp. zn. 17C/331/2001 okresný súd posudzoval okolnosti žalobkyňou prezentované ako zmenené okolností, ku ktorým došlo po právoplatnosti rozhodnutia v označenej veci. Môže síce nastať situácia, že niektoré z tvrdených okolností boli už posudzované v čase rozhodovania veci sp. zn. 17C/331/2001, ale určite nie tie, ktoré sú žalobkyňou časovo vymedzené až dlhodobým stavom po právoplatnosti rozhodnutia z 21.3.2006 do podania žaloby, resp. do momentu rozhodovania v súdnej veci. V tomto smere je maximálne nejasné vyjadrenie okresného súdu, že „už v pôvodnom konaní boli posudzované tie isté náhrady“. Bližšie vysvetlené nie je ani konštatovanie, prečo je „absolútne irelevantné“, že žalovaný sa nepodieľa na náhradách spojených s užívaním bytu.

19. Úlohou okresného súdu v ďalšom postupe vo veci bude v zmysle rozoberanej postupnosti pokračovať v prejednávaní súdnej veci. Bez ohľadu na to, v rámci ktorého „kroku“ bude okresný súd považovať vec za skutkovo a procesne tak ustálenú, že je potrebné vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, bude povinný svoje rozhodnutie náležite zdôvodniť; osobitne vo vymedzení úvah a východísk vedúcich ku konkrétnym určujúcim záverom.

20. Krajský súd opakovane zdôrazňuje, že vyhodnotenie existencie naliehavého právneho záujmu nemá bezprostrednú priamu súvislosť s (ne)dôvodnosťou meritórnych tvrdení žalujúcej strany, ale rozhodujúcim kritériom je posúdenie, či požadovaným určením sa odstráni (bez nutnosti ďalších súdnych konaní) stav právnej neistoty medzi sporovými stranami. Prípadné vyslovenie/určenie, že povinnosť žalovaného vypratať dotknutý byt nie je viazaná na zabezpečenie bytovej náhrady, rozhodne pritom nie je len „odstránením subjektívnej neistoty“ žalobkyne, ako tvrdí žalovaná strana.

21. Vzhľadom na zrušenie meritórneho výroku (o zamietnutí žaloby) musel byť zrušený i od neho závislý výrok o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania. V ďalšom postupe vo veci okresný súd rozhodne i o náhrade trov aktuálneho odvolacieho konania.

22. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie **n i e** je prípustné.